

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2013

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Σύμβαση των Στενών
- β. Νοεμβριανά
- γ. Υπερδυνάμεις (μεταπολεμικά)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να αντιστοιχίσετε τα αξιώματα των ηγετών (Στήλη Α) με τα ονόματά τους (Στήλη Β). Στη Στήλη Α περισσεύουν δύο αξιώματα ηγετών.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας	α. Λόυντ Τζορτζ
2. Αρχιδούκας της Αυστρίας	β. Φραγκίσκος Φερδινάνδος
3. Πρόεδρος των Η.Π.Α.	γ. Γεώργιος Στρέιτ
4. Υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α.	δ. Παναγής Τσαλδάρης
5. Πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας	ε. Γούντροου Ουίλσον
6. Πρωθυπουργός της Ελλάδας	
7. Αρχηγός των Ες - Ες	

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες ήταν οι μεταρρυθμίσεις του Χαρίλαου Τρικούπη στην πολιτική ζωή, τη διοίκηση και την οργάνωση των ενόπλων δυνάμεων της χώρας;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να παρουσιάσετε την πορεία του Κινήματος των Αδεσμεύτων μέχρι και τη δεκαετία του 1980.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε:

- α) τις πρώτες αντιδράσεις της οθωμανικής κυβέρνησης στην Επανάσταση του 1821 και τα αποτελέσματά τους (μονάδες 13) και

ΤΕΛΟΣ 1ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

β) τη στάση των Ευρωπαίων στην Ελληνική Επανάσταση, από την έναρξή της μέχρι και τη ναυμαχία του Ναβαρίνου (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

[Απόσπασμα από το σουλτανικό έγγραφο της καταδίκης του Γρηγορίου Ε΄]

«[...] Χρέος τῶν ἀρχηγῶν τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου διαφόρων λαῶν εἶναι νὰ ἐπαγρυπνῶσι νύκτα καὶ ἡμέραν τοὺς ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν των, νὰ παρατηρῶσι τὴν διαγωγὴν των καὶ ν' ἀνακαλύπτωσι καὶ ἀναφέρωσιν εἰς τὴν κυβέρνησίν μου τὰς ἀθεμίτους πράξεις των. Οἱ δὲ πατριάρχαι, ὡς ἀρχηγοὶ τῶν ῥαγιαδῶν ζώντων ἐν ἀσφαλείᾳ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς αὐτοκρατορικῆς μου ἐξουσίας, ὀφείλουν νὰ ἦναι ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀνεπίληπτοι, τίμιοι, πιστοὶ καὶ εἰλικρινεῖς. Ἐχοντες δὲ τὰς ἀρετὰς ταύτας ὀφείλουν, ὁσάκις παρατηρήσουν κακὰς κλίσεις τοῦ λαοῦ των, νὰ τὰς ἐμποδίζωσι δι' ἀπειλῶν καὶ συμβουλῶν, ἢ, ἂν ἀναγκαῖον, καὶ διὰ ποινῶν κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς θρησκείας των, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ φαίνωνται εὐγνώμονες ἐν μέρει πρὸς τὴν ὑψηλὴν Πύλην δι' ἧς ἀπολαμβάνουν χάριτας καὶ ἐλευθερίας ὑπὸ τὴν ἀγαθοποιὸν σκιάν της.

Ἄλλ' ὁ ἄπιστος πατριάρχης τῶν Ἑλλήνων, ὁ δώσας ἄλλοτε δείγματα τῆς εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλιν ἀφοσιώσεώς του, ἀδύνατον νὰ θεωρηθῆ ἄλλότριος τῶν στάσεων τοῦ ἔθνους του, ἧς διάφοροι κακότεροιοι καὶ ἀναίσθητοι, παρασυρόμενοι ὑπὸ χιμαιρικῶν καὶ διαβολικῶν ἐλπίδων, διήγειραν· καὶ χρέος του ἦτο νὰ διδάξῃ τοὺς ἀπλοῦς, ὅτι τὸ τόλμημα ἦτο μάταιον καὶ ἀτελεσφόρητον».

Σπ. Τρικούπης, *Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, τ. Α΄, Ἀθῆναι: εκδ. Χρ. Γιοβάνης, ²1978, σ. 82-83.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

[Γνώμη του Ε. Κινέ, γάλλου συγγραφέα, για το Ναβαρίνο]

«Τὴν ἀπαρχὴ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς τους οἱ Ἕλληνες, που συχνὰ τους κατηγοροῦν πως τὴν ἀπόχτησαν ἀπὸ εὐεργεσία, τὴ χρωστάνε στον ἴδιο τον εαυτό τους. Στάθηκε ἔργο των χερῶν τους. Ἡ Ευρώπη ἐπενέβη ἔπειτα ἀπὸ ἐφτά μονάχα χρόνια, ὅταν πια χόρτασε τὸ θέαμα τῆς σφαγῆς».

Θέματα Νεότερης καὶ Σύγχρονης Ἱστορίας ἀπὸ τις πηγές, Γ΄ Λυκείου, δέση γ΄-δ΄, Ἀθῆνα: ΟΕΔΒ, ¹⁷1997, σ. 242.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ΄

[Γνώμη του Π. Λεμπρέν για το Ναβαρίνο]

«Ἡ μάχη του Ναβαρίνου στάθηκε κατόρθωμα των λαῶν. Ὁ ἀλαλαγμὸς τῆς Νίκης που μας ἐρχεται ἀπὸ τὸ Αἰγαίον εἶναι ἴσως ὁ πρῶτος που ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες οἱ λαοὶ δέχτηκαν με κοινὴ συμπάθεια. Τα κανόνια του

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Ναβαρίνου άνοιξαν μια καινούρια περίοδο, αναγγέλλοντας το θριαμβευτικό ανέβασμα της κοινής γνώμης που υψώνεται πάνω από τους θρόνους και γίνεται για πρώτη φορά αληθινή βασίλισσα, έχοντας στη διάθεσή της στόλους και κανόνια και δίνοντας διαταγές σε ναυάρχους».

Θέματα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας από τις πηγές, Γ΄ Λυκείου, δέση γ΄-δ΄, Αθήνα: ΟΕΔΒ, ¹⁷1997, σ. 242.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε:

- α) την επεκτατική πολιτική της ναζιστικής Γερμανίας στην Ευρώπη, από τον Μάρτιο του 1936 έως και τον Μάρτιο του 1939 (μονάδες 13) και
- β) τις αντιδράσεις των άλλων ευρωπαϊκών δυνάμεων στην πολιτική αυτή κατά την ίδια περίοδο (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

Απόσπασμα από ομιλία του Χίτλερ στο Αθλητικό Μέγαρο του Βερολίνου, 26 Σεπτεμβρίου 1938

« Ενώπιόν μας τίθεται το τελευταίο πρόβλημα που μπορεί να επιλυθεί και θα επιλυθεί. Είναι η τελευταία εδαφική διεκδίκηση που έχω στην Ευρώπη, αλλά είναι μια διεκδίκηση στην οποία θα επιμείνω και την οποία, Θεού θέλοντος, θα επιτύχω [...]. Σχετικά με το ζήτημα των Σουδητών Γερμανών (εννοεί τους Γερμανούς της Τσεχοσλοβακίας), η υπομονή μου τελείωσε πια! Έκανα στον κύριο Μπένες (τον πρόεδρο της Τσεχοσλοβακίας) μια προσφορά που δε συνίσταται σε τίποτε άλλο παρά στην εκπλήρωση της υπόσχεσης που ο ίδιος έδωσε . Η απόφαση τώρα βρίσκεται στα χέρια του. Ειρήνη ή Πόλεμος! Ή θα δεχθεί αυτή την προσφορά και θα δώσει επιτέλους την ελευθερία στους Γερμανούς ή θα πάμε και θα πάρουμε μόνοι μας αυτή την ελευθερία».

M. J. Cohen and J. Major, *History in Quotations*, London: Cassell, 2004, σ. 824, στο: *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Γ΄ Τάξη Γενικού Λυκείου και Δ΄ Τάξη Εσπερινού Λυκείου, Γενικής Παιδείας, Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2007, σ. 113.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

[Η πολιτική του «κατευνασμού»]

«[...] Η διαφορά της πολιτικής του κατευνασμού του Τσάμπερλαιν από εκείνη των προγενεστέρων του συνίσταται στο ότι οι τελευταίοι πίστευαν πως θα μπορούσαν να «κατευνάσουν» τον Χίτλερ ενθαρρύνοντας τις ορέξεις του προς ανατολάς, προς τη Σοβιετική Ένωση. Αυτό, όχι μόνο δεν θα αποδυνάμωνε αλλά θα ενίσχυε τη θέση της Βρετανίας, καθώς θα ενέπλεκε τις δύο δυνάμεις – Γερμανία και Σοβιετική Ένωση – σε μια τιτάνια σύγκρουση, από την οποία και οι δύο πλευρές θα έβγαιναν εξουθενωμένες ανεξάρτητα από την έκβαση. Αντίθετα, ο κατευνασμός του Τσάμπερλαιν αποδυνάμωνε τη Βρετανία, καθώς η υποχωρητικότητά του απέναντι στον Χίτλερ ενθάρρυνε τον τελευταίο σε πιο τολμηρές κινήσεις που τελικά

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

καθιστούσαν τη Βρετανία υποχείριο της ναζιστικής Γερμανίας. Όπως παραστατικά γράφει ένας ιστορικός, η πολιτική κατευνασμού του Τσάμπερλαιν έδινε την ευκαιρία στον Χίτλερ “να μαδήσει την Ευρώπη σαν μια αγκινάρα, φύλλο προς φύλλο” εωσότου φτάσει στο νοστιμότερο μέρος της, στο “le fond d’ artichaut” (την καρδιά της αγκινάρας), δηλαδή τη Βρετανία».

Π. Τσακαλογιάννης, *Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία. Από τη Βασίλλη στο τείχος του Βερολίνου (1789-1989)*, τ. Β΄ (1890-1989), Αθήνα: Βιβλιοπωλείο της «Εστίας», ³2003, σ. 266.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 18.15.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2013
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

- α. Σύμβαση των Στενών: «Νέος γύρος ένοπλης αναμέτρησης ... στην οποία μετείχε και η Πύλη», σχολικό βιβλίο, σ. 39.
- β. Νοεμβριανά: «Η απουσία ωστόσο ομοφωνίας ... και την εκθρόνισή του», σχολικό βιβλίο, σ. 84.
- γ. Υπερδυνάμεις: «Το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου ... στην παντοδυναμία του Κομμουνιστικού Κόμματος», σχολικό βιβλίο, σ. 139, 140.

ΘΕΜΑ Α2

1 → γ, 2 → β, 3 → ε, 5 → α, 6 → δ
Περισσεύουν 4 και 7

ΘΕΜΑ Β1

«Οι σοβαρές απόπειρες εκσυγχρονισμού ... να εκλέγονται βουλευτές», σχολικό βιβλίο, σ. 61.

ΘΕΜΑ Β2

«Επιπλέον, στους κόλπους του Τρίτου Κόσμου ... να επιτύχει τους φιλόδοξους στόχους του», σχολικό βιβλίο, σ. 153.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Από το σχολικό βιβλίο να χρησιμοποιηθούν τα εξής:

- α) «Ο σουλτάνος έκρινε ... να συμβιώσουν στο εξής», σ. 24, 25.
- β) «Βέβαια, από την ανομολόγητη ... νομιμότητας και σταθερότητας», σ. 25.

Από τις πηγές να αξιοποιηθούν τα σημεία:

- Ο σουλτάνος υποστήριξε ότι, στην περίπτωση της ελληνικής επανάστασης, ο Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄ δεν επέδειξε την απαιτούμενη αφοσίωση στην Πύλη, όπως είχε κάνει και στο παρελθόν, και δεν υπέδειξε στους Έλληνες το ατελέσφορο και το μάταιο του τολμήματος αυτού. Όντας υπό την προστασία της εξουσίας του σουλτάνου όφειλε να είναι ειλικρινής, πιστός και να τον ενημερώσει για τις προθέσεις του ποιμνίου του. **(ΚΕΙΜΕΝΟ Α)**
- Όπως υποστηρίζει ο Γάλλος συγγραφέας Ε. Κινέ, η θετική έκβαση της ελληνικής επανάστασης κρίθηκε από τις προσπάθειες των ίδιων των Ελλήνων και όχι από την παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων. **(ΚΕΙΜΕΝΟ Β)**
- Η γνώμη του Π. Λεμπρέν για τη ναυμαχία του Ναβαρίνου ότι στάθηκε κατόρθωμα των λαών και ότι τη δέχτηκαν όλοι με κοινή συμπάθεια. **(ΚΕΙΜΕΝΟ Γ)**

ΘΕΜΑ Δ1

Από το σχολικό βιβλίο να χρησιμοποιηθούν τα εξής:

- α) «Η πορεία προς την κήρυξη ... της Μοραβίας και της Βοημίας», σ. 111.
- β) «Οι δραματικές αυτές εξελίξεις ... ήταν πλέον εγγύς», σ. 112, 113.

Από τις πηγές να αξιοποιηθούν τα παρακάτω:

- Όπως υποστηρίζει χαρακτηριστικά ο Χίτλερ σε ομιλία του στο Αθλητικό Μέγαρο του Βερολίνου (26 Σεπτεμβρίου 1938), η τελευταία εδαφική διεκδίκησή του στην Ευρώπη είναι η προσάρτηση των εδαφών της Τσεχοσλοβακίας που κατοικούνταν από Σουδήτες Γερμανούς. Η υπομονή του σχετικά με το ζήτημα αυτό έχει εξαντληθεί και διακηρύσσει ότι πρέπει άμεσα να επιλυθεί είτε ειρηνικά είτε με πόλεμο, κάτι που συνδέεται άρρηκτα με την απόφαση του ίδιου του προέδρου της Τσεχοσλοβακίας. **(ΚΕΙΜΕΝΟ Α)**
- Η διαφορά ως προς τον τρόπο με τον οποίο άσκησε ο Τσάμπερλαιν την πολιτική του κατευνασμού από τους προγενεστέρους του και οι επιπτώσεις της πολιτικής αυτής. **(ΚΕΙΜΕΝΟ Β)**